

Här är ett exempel där stranden sakta växer igen från land med buskar och träd. Träden behöver tas bort, så sandstranden blir mer solbelyst igen. Detta gynnar insekter, strandväxter och badande. Rövningen av buskar, sly och träd bör ske under sommaren, då skotten och löven innehåller mest näring för då utarmas rotsystemet (foto Sara Peilot).

För att förhindra att strandängar växer igen krävs att de sköts som de en gång har gjorts, det vill säga med hjälp av bete och slåtter. Djursläpp bör ske tidigt på växtsäsongen då det växer som bäst. Betet bör innehålla en torr och en blöt del där djuren har möjlighet att gå ut i vattnet och hålla efter vassvegetationen. Den våtare delen av strandängen kan behöva fräsas vid restaurering, för att få bort kraftiga tuvor av till exempel tuvtåtel (foto Agneta Christensen).

Mer information

- * Vattenvårdsplan för Vänern Mål och åtgärder samt tre bakgrundsdokument finns på Vänerens vattenvårdsförbunds webbplats: www.vanern.se

VÄNERNS stränder & vikar - IGENVÄXNING OCH ÅTGÄRDER

Vänerkansliet, Länsstyrelsen Västra Götalands län,

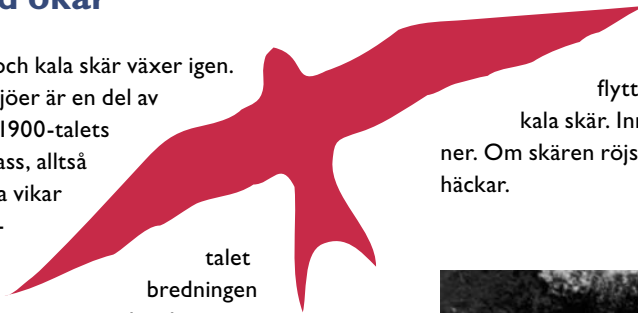
Hamngatan 1, 542 85 Mariestad • Tfn 0501-60 53 85

www.vanern.se • ISSN 1403-6134 • juni 2007

VÄNERNS STRÄNDER & VIKAR

Vass, buskar och träd ökar

Badplatser, sandstränder, stränder och kala skär växer igen. Dessa tidigare öppna, solbelysta miljöer är en del av Vänerns havsliknande karaktär. Vid 1900-talets början hade Vänerns stränder lite vass, alltså mycket olikt dagens stora vassäckta vikar och skärgårdsområden. Vassutbredningen ökade tidigt, mellan 1930- och 1970-talet. I dag är vassutbredningen relativt konstant, fast bland annat talet gäss kan beta ner vassen på en del platser. Buskar och träd har också ökat på tidigare kala stränder, öar och skär. Denna igenväxning startade senare, på 1980-talet och pågår fortfarande.

◀ Måsar och tärnor häckar på kala skär och öar, eftersom de vill ha fri sikt när de häckar. Då innerskärgården växer igen, flyttar fåglarna längre ut i skärgården för att finna kala skär. Innerskärgården tystnar när fåglarna försvinner. Om skären röjs kommer tärnorna och måsarna tillbaka och häckar.

Vad beror igenväxningen på?

- * Minskade vattennivåvariationer på grund av att Vänerns vattennivå regleras sedan 1937.
- * Bete och slåtter har i stort sett upphört runt sjön.
- * Ökade kväveutsläpp till luften och vattnet samt klimatförändringar kan också ha påskyndat igenväxningen.

Många hotade arter försvinner

Många av de växter och djur som levt vid Vänerns stränder och öar under tusentals år överlever inte när stränderna växer igen. En del kräver öppna och solbelysta sandstränder eller strandängar exempelvis växterna grönskära, strandbrässa och klockgentiana samt insekterna liten myrlejonslända och flygsandvägstekel.

▲ Överst, betad strandäng på Kalvöarna under 1940-talet. Nederst, samma strandäng idag. För hundra år sedan betade boskap på de flesta av Vänerns stränder och öar. Under 1900-talet har betet successivt upphört och en naturlig igenväxning har startat (foto Irene Frid).

◀ Rödbena trivs på öppna strandängar. De öppna strandängarna är viktiga häcknings- och rastplatser för många våtmarksfåglar. Utefter Väneren går ett stort flyttfågelstråk och fåglarna behöver fler rast- och matplatser som öppna strandängar och sandstränder.

◀ På många ställen kan vass behöva tas bort, men några arter behöver stora sammanhängande vassområden med gammal vass och de tål inte vinterslåtter av vass. Sådana arter är brun kärrhök, rördrom, skäggmes och trastsångare. Hör med Länsstyrelsen innan du planerar vasslåtter, så att området är lämpligt.

► På en betad strandäng vid Väneren finns ett mycket rikt växt- och djurliv som är beroende av att vattennivåerna varierar. En blå bärd, zonen mellan strandängen och vattnet, gynnar bland annat groddjur.

